د پښتنو تاریخ لنډه کتنه

۱. د پښتنو اصل او نسب

د پښتنو د اصل په اړه څو نظریې شته:

- یو شمېر تاریخپوهان وایي پښتانه د **آریایي قومونو** یوه څانګه ده چې شاوخوا **۳۵۰۰ کاله وړاندې** د منځنۍ آسیا له سیمو څخه د افغانستان غرونو ته راغلي.
- ځیني نور بیا وایي پښتانه د **اسرائیلي قبایلو** نسل دی، خو دا نظریه له تاریخي اسنادو کم ملاتړ لري.
- بل نظر دا دی چې پښتانه د **افغانستان د لرغوني آریانا هېواد** اصلي اوسېدونکي دي او دلته یې تمدنونه جوړ کړي.

۲ لرغونی تاریخ

- د پښتنو نوم په **اوویمه میلادي پېړۍ** کې په اسلامي منابعو کې څرګندېږي.
- د اسلام تر راتګ مخکې، د پښتنو سیمې د **زردشتي، بودايي، او یوناني تمدنونو** تر اغیز لاندې وې.
- د اسلام له خپرېدو وروسته، پښتانه د اسلام یو وفادار ملت وګرځېد او د اسلام په خپرېدو کې یې ستر رول ولوباوه.

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳ .د پښتنو خپلواک واکمنۍ

پښتنو څو ځله خپلواک سلطنتونه جوړ کړي:

- **هوتکي امپراتوري (۱۷۰۹–۱۷۳۸م)** میرویس نیکه (هوتک) **د کندهار د پښتنو مشر و.**
- **لودیان (۱۴۵۱–۱۵۲۶م) :**په هند کې واکمن پښتانه.
- **سوریان (۱۵۴۰–۱۵۵۶م) :**د شیرشاه سوري په مشرۍ، چې د هند یو عادل پاچا و.
- **د احمدشاه بابا واکمني (۱۷۴۷–۱۷۷۲م) :**د افغانستان د بنسټ اېښودونکي احمدشاه دراني لهخوا، چې د پښتنو او افغانانو د یووالي سمبول دی.

۴ .ژبه او کلتور

- د پښتنو ژبه **پښتو** ده، چې له نړۍوالو لرغونو ژبو څخه ده.
- د پښتنو ټولنه د **پښتونولۍ** پر اصولو ولاړه ده — چې پکې **میلمهنوازي**، **غیرت**، **ننګ**، **وفاداري**، **او عدالت** بنسټیز ارزښتونه دي.

۵ .اوسنی حالت

نن ورځ پښتانه شاوخوا **۵۰ تر ۶۰ میلیونه** نفوس لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- د افغانستان نفوس نږدې نیمايي پښتانه دي.
- په پاکستان کې هم د پښتنو شمېره ډېره ده (په ځانګړي ډول په خیبر پښتونخوا او بلوچستان کې).

۱ .ولې پښتانه لکه نور تمدنونه (مصر، چین، یونان...) داسې ښکاره «تمدني نښې» نه لري؟

دا خبره تر ډېره د **تاریخي جغرافیې** او **ژوند طرز** سره تړاو لري، نه د عقل یا وړتیا سره.

الف (پښتانه د غرونو خلک وو

- د افغانستان او جنوبي آسیا سیمه له پخوا نه د **غرونو، درو، او دښتو** سیمه وه.
- دلته خلک د کرنې، مالدارۍ، او جګړو ژوند درلود، نه د ښارونو او معبدونو.
- برعکس، **مصر، چین او بابل** د سیندونو پر غاړه اباد تمدنونه وو، چې ښارونه، مکتبونه، او معمارۍ یې درلودې.

نو تمدن یوازې د ودانیو په اندازه نه کیږي، بلکې د **انساني چلند، ژبې، قانون، او اخلاقو** په کچه هم ارزول کیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲ .پښتانه څه لرل چې د تمدن برخه ګڼل کېږي؟

که څه هم د «پښتني تمدن» د مصر یا یونان په شان معبدونه نه لري، خو پښتانه **ځانګړی تمدني نظام** لري چې د زرګونو کلونو تاریخ لري:

◆د پښتونولۍ نظام:

د نړۍ په تاریخ کې ډېر کم داسې قومي قوانین شته چې:

- نه په کتاب کې لیکل شوي وي،
- خو د زرګونو کلونو راهیسې د خلکو په ذهن او عمل کې پلي وي.

پښتونولي)ننګ، میلمهنوازي، بدل، جرګه، شریکه، عزت، غیرت...) یو ژوندی ټولنیز نظام دی — لکه د یونان "فلسفه"، دا هم یو فکري او اخلاقي نظام دی.

ژبه:

پښتو ژبه د آریایي ژبو له تر ټولو زړو ځانګو څخه ده.
د «اوستا» ژبې او «سنسکریت» سره یې ژورې ریښې شته.
دا مانا لري چې پښتانه له هغو آریایي قومونو څخه دي چې د تمدن د جوړېدو له لومړیو دورو راهیسې په سیمه کې اوسېدل.

د جګړې او واکمنۍ تمدن:

(c) ketabton.com: The Digital Library

پښتنو د تمدن په جګړېز اړخ کې د نړۍ پام ځان ته اړولی:

- **احمدشاه دراني** :یو ستر ستراتیژیک مفکر او دولت جوړونکی و.
- **شیرشاه سوري** :د هند د اداري نظام (سړکونه، مالیه، عدلیه) بنسټ ایښودونکی و.

نو د دوی **"تمدن"** د **سیاسي او نظامي تنظیم** بڼه لري، نه د معبدونو او طلايي مجسمو.

۳ .د پښتنو د اصل او نورو قومونو پوښتنه

نظریه ۱ آریایي اصل

پښتانه د هغو آریایي قبایلو یو پاتې قوم دی چې له منځنۍ آسیا څخه د زرګونو کلونو مخکې د افغانستان غرونو ته راغلل. نور قومونه لکه پارس، سکیتان، هندوان، او مادان وروسته **له پښتنو څخه بیل شول** او خپل تمدنونه جوړ کړل.

نو پښتانه **د اصلي آریایانو ژوندي پاتې شوي نسل** دي، نه ورک شوي قوم.

نظریه ۲: د ځايي اصل(Autochthonous)

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځينې باستانپوهان وايي پښتانه له دې خاورې نه دي تللي، بلکې د همدې خاورې د پخوانیو اوسېدونکو (د هراپا تمدن یا زردشتي قبایل) نسلونه دي.
نو ځکه دوی د "ګډېدو" اړتیا ونهلیده — ځکه **په خپله خاوره کې پاتې شول.**

۴ .ولې پښتانه ډېر نه دي؟

د دې څو دلیلونه شته:

1. **غرنی چاپېریال** — د نفوس زیاتېدو لپاره مناسب نه و.
2. **دوامداره جګړې** —له اسکندر نیولې تر انګریز او شوروي پورې، تل په جګړو کې وو.
3. **کلتوري محدودیتونه** —د واده، قبیلې او دودونو له مخې خلک ډېر ګډ نه شول.
4. **سیاسي وېش** —د دوی سیمه د دوو هېوادونو (افغانستان او هند/پاکستان) ترمنځ ووېشل شوه.

۵ .د نورو قومونو په شان د پښتنو د تمدن ډول

که وغواړو ساده مقایسه وکړو

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پښتنو ورته برخه	**تمدن/شهرت**	**قوم**
جرګه او پښتونولي (د ټولنيز نظام جوړښت)	اهرامونه، معبدونه	مصر
د جګړې او سياست هنر (لودي، سوري، دراني)	باروت، کاغذ	چين
د ژوند اصول (ننګ، عزت، عدالت، مشوره)	فلسفه	يونان
پښتو ژبه او شفاهي ادب (خوشحال، رحمان، حمزه)	قرآن او عربی ژبه	عرب

۱ .د تمدن او قوم توپير

لومړی باید دا پوه شو چې **تمدن** او **قوم** دوه بېل شیان دي.

- **تمدن** هغه دی چې د ښارونو، لیک، حساب، قانون او علم په رامنځته کولو ولاړ وي (لکه د مصر اهرام، یا د چین باروت).

(c) ketabton.com: The Digital Library

- **قوم** بیا د خلکو یوه بیولوژیکي او کلتوري ډله ده چې خپل ژبه، دود او نسب لري — که تمدن جوړ کړي یا نه، د تاریخ برخه ده.

پښتانه د "قوم" په توګه ډېر لرغوني دي، خو د ښارونو او امپراتورۍ جوړونې په برخه کې یې لږ دوامداره تمدنونه درلودل، ځکه د دوی ژوند د **غرونو، جګړو، او ازادۍ غوښتنې** له امله ډېر متحرک و.

۲ .ولې پښتانه د مصر یا چین په څېر اثار نه لري؟

- د **جغرافیې** له امله: د افغانستان غرني جوړښت د دایمي ښارونو جوړول او لیکلي اثار ساتل سخت کړل. د غرونو تر منځ د خلکو ژوند ساده، خو جنګي او ازاد و.
- د **ژوند طرز** له امله: پښتانه زیاتره وخت **یوه قبیلوي او کوچنشیني ټولنه** وه. داسې ټولنې د تمدني آثارو پر ځای **شفاهي تاریخ، شعر، حماسه او رواجونه** ساتي — لکه د "پښتونولي" قانون او د "خوشحال خان خټک" فلسفه.
- د **جګړو دوام** :د مرکزي آسیا او جنوبي آسیا تر منځ موقعیت د پښتنو سیمه د تل لپاره د جګړو په لاره بدله کړه. دا حالت تمدن جوړول ستونزمن کړي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳ .د "اصل" پوښتنه — پښتانه د چا اولاد دي؟

تر ټولو منل شوې نظریه دا ده چې پښتانه د **آریایي قومونو** له هغو څانګو څخه دي چې شاوخوا ۳۵۰۰ کاله وړاندې له منځنۍ آسیا څخه د افغانستان غرونو ته راغلي.

- آریایان درې برخې شول :**هند آریایان (هند ته لاړل)**، **ایران آریایان (ایران ته)**، او درېیمه برخه دلته پاتې شوه — همدا د پښتنو بنسټ ګڼل کېږي.
  نو که پوښتنه دا وي چې "د دوی نورې قبیلې چېرې شوې؟"
  ځواب دا دی چې له همدې اصل نه نور قومونه هم جلا شول — لکه تاجکان، بلوڅان، او د ایران زاړه قومونه.

۴ .ولې پښتانه نه ډېر شوي او نه نورو ځایو ته خپاره شوي؟

- پښتانه د خپل **غرني چاپېریال** له امله لږ خو پیاوړي پاتې شول.
- د تاریخ په اوږدو کې دوی **د جګړو، مهاجرتونو، او طبیعي محدودیتونو** له امله د نفوس پراختیا نه ده کړې، خو د خپل هویت ساتنه یې کړې.
- دا یو نادر خصوصیت دی: ډېر ملتونه ورکېږي، خو پښتانه د زرګونو کلونو وروسته هم د خپل نوم، ژبې او دود سره ژوندي کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۵ .د تمدني نښنو بڼه

که څه هم د مصر په څېر اهرام نه لري، خو پښتانه خپل تمدن په **غیرمادي ډول** څرګندوي:

- **پښتونولي** یو لرغونی ټولنیز قانون دی، د عدالت او ازادۍ فلسفه لري.
- **پښتو شاعري** ـــله خوشحال خان، رحمان بابا، حمید مومند تر رحمت شاه سایل ـــ د یو ژور فکري تمدن نښه ده.
- **احمد شاه بابا** د یوه سیاسي واحد بنسټ اېښودونکی و، چې دا هم تمدني ګام ګڼل کېږي.

۱ .ولې پښتانه دومره جنګونه کوي؟

الف (جغرافیه او ژوند طرز

- د افغانستان او پښتونخوا سیمه د تاریخ له پیله د **سترو امپراتوریو د تېرېدو لاره** وه:
  اسکندر، مغلان، انګریزان، شوروي، امریکا ـ ټول له همدې دره تېر شوي دي.
- د دې موقعیت له امله پښتانه **تل د جګړې د منځلارو خلک** پاتې شوي، نه د جګړې جوړونکي.
- د غرونو، سخت چاپېریال، او د دفاع اړتیا له امله پښتانه **طبیعي جنګیالي** شول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا جګړهجوړ نه، بلکې **د بقا جګړه** وه — که جګړه نه کول، ژوند به یې له منځه تللی و.

ب (پښتونولي او عزت

په پښتونولۍ کې درې مهم اصول دي:

ننګ، بدل، او میلمهنوازي

- »ننګ» او «بدل» پښتون د عزت او حق دفاع ته اړ باسي.
- کله چې څوک پر دوی ظلم وکړي، دوی دا د خپل وجدان او کلتور خلاف بولي چې چوپ پاتې شي.

نو د جګړې شوق نه لري، خو **د خپل حق او عزت دفاع یې د ژوند فلسفه ده.**

ج (سیاسي بېثباتي

په تېرو ۳۰۰ کلونو کې پښتانه هېڅکله د اوږدمهاله سولې تجربه نه لري:

- له احمدشاه وروسته، داخلي اختلافونه (سدوزي، بارکزي، دراني...)
- بیا بهرني یرغلونه (انګریز، شوروي، امریکا...)

(c) ketabton.com: The Digital Library

- د دې هر یو جګړې پښتانه **سیاستي قرباني** کړي دي، نه د جګړې جوړونکي.

۲ .ولې د پښتنو د نسل په اړه دومره مختلفې نظریې شته؟

دا یوه عجیبه پدیده ده. د نړۍ ډېر قومونه خپل اصل ته یو نظر لري، خو د پښتنو په اړه څو نظریې شته ـــ راځئ هره یې وګورو

نظریه۱: د بنی‌اسرائیلو نسل

- دا نظر لومړی ځینو عرب او هندي مورخانو ورکړ.
- دوی ویلي پښتانه د "بنی‌اسرائیل له ورکېدلو لسو قبیلو" څخه دي.
- د دلیل په توګه یې د پښتنو د نومونو (لکه یوسفزی، افریدی، بنګښ) او د دودونو ورته‌والی یاد کړی.
- خو تر اوسه **هیڅ ژبني یا ژنتیکي سند** دا خبره نه ده تائید کړې.

دا نظریه ډېره **افسانوي** ده، او د اسلامي احساساتو له امله ډېرو خلکو ومنله، خو علمي بنسټ نه لري.

نظریه۲: د خالد بن ولید اولاده

(c) ketabton.com: The Digital Library

- دا هم یو **اسلامي روایت** دی، چې وايي د خالد بن وليد ځينې اولادونه د افغانستان غرونو ته راغلل او پښتانه ترې پيدا شول.
- خو د تاريخ له مخې، د خالد نسل په عربي ټاپووزمه کې پاتې شو.
- پښتانه له اسلام نه مخکې هم موجود وو، نو دا نظر **تاريخي توګه سم نه دی.**

نظريه۳: د سليمان عليه‌السلام يا د لرغوني اسراييلي نسل

- ځينې د پښتنو د هوښ، مېړانې او ځانګړتياوو له امله وايي د "سليمان عليه‌السلام" له نسل سره تړاو لري.
- خو دا هم **ديني او اسطوري تعبير** دی، نه تاريخي ثبوت.

نظريه۴: د آريايي قوم نسل

- دا تر ټولو علمي او منل شوې نظريه ده.
- د ژبپوهنې، جغرافيې، او تاريخ له مخې پښتانه د آريايي قومونو له هغو څانګو څخه دي چې له منځنۍ آسيا څخه د زرګونو کلونو وړاندې افغانستان ته راغلي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- د پښتو ژبه، د دوی دودونه، او فزیکي ځانګړتیاوې له نورو آریایي قومونو (پارس، هندوان، کردان) سره نږدې دي.

د وروستیو DNA څېړنو له مخې هم پښتانه د **جنوب لوېدیځ آریایي ژنتیکي ډلې** پورې تړاو لري.

۳ .نو رښتیا پښتانه څوک دي؟

که د ټولو شواهدو مجموعه وګورو

پښتانه د آریایي نسل هغه ژوندي پاتې قوم دی چې د زرګونو کلونو راهیسې د افغانستان، پښتونخوا او شاوخوا سیمو اصلي اوسېدونکي دي.
دوی د خپل ژبه، دود، قانون او غیرت له لارې یو ځانګړی "انساني تمدن" جوړ کړی، نه د ختو معبد، بلکې د اخلاقو تمدن.

۴ .ولې پښتانه د جنګ پلویان ښکاري؟

په حقیقت کې پښتانه د **آزادۍ پلویان** دي، نه د جګړې.
خو له بده مرغه، تاریخ تل دوی ته د جګړې صحنه ورکړې — نه د سولې.
کله چې هر بهرنی ځواک د دوی خاورې ته راغلی، پښتون یې په وړاندې درېدو ته اړ شوی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو د نړۍ د نورو له نظره دا جګړه ښکاري، خو د پښتون له نظره دا **"ننګ، ایمان او بقا "**ده.

۱ .د اسلام نه مخکې د پښتنو دین

الف (زردشتیت(Zoroastrianism

تر ټولو پخوانی او باوري دین چې پښتانه یې پیروان وو، **د زردشت دین** و.
دا دین شاوخوا **۳۰۰۰ کاله مخکې** په همدې سیمه (آریانا، اوسنی افغانستان او ایران) کې رامنځته شو.

د زردشت دین بنسټونه:

- د خدای نوم :**اهورمزدا – (Ahura Mazda)** د رڼا او نېکۍ خدای.
- د بدۍ ځواک :**اهریمن – (Ahriman)** د تیارو استازی.
- د انسان دنده: د رڼا او حق ملاتړ کول، د دروغو او تیارو سره جګړه کول.
- مقدس کتاب :**اوستا(Avesta)**

د زردشت د دین ډېری مفاهیم لکه «صدق، رڼا، عدالت، خیر او شر» وروسته د اسلام له مفکورو سره هم ورته دي.

ب (بودایي دین(Buddhism

(c) ketabton.com: The Digital Library

له میلاد نه مخکې او د میلاد له لومړیو پېړیو پورې، د افغانستان ختیځ او جنوبي سیمې (کندهار، ننګرهار، سوات، بامیان...) د **بودايي دین** مرکزونه وو.

شواهد:

- د بامیان لوی مجسمې، چې د نړۍ تر ټولو زړې بودايي مجسمې وې.
- د ګندهارا تمدن (Gandhara Civilization) چې د هنر او فلسفې ستر مرکز و.

نو ډېری د ننني پښتونخوا او ختیځ افغانستان خلک د اسلام تر راتګ مخکې **بودايي** وو.

ج (یوناني او هندواني اغېزونه

له اسکندر کبیر وروسته (۳۳۰ ق.م.) د یوناني کلتور اغېز هم دلته خپور شو.
په جنوب کې بیا د هندوانو اغېز موجود و.
نو د پښتنو سیمه د وخت له ټولو دینونو یو ګډ تمدني ځای و — زردشتي، بودايي، هندواني، یوناني.

۲ .د اسلام راتګ او د پښتنو مسلمان کېدل

اسلام د ۷مې میلادي پېړۍ په منځ کې دې سیمې ته راغی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د وخت پېښه:

کله چې **خالد بن ولید، عبدالله بن عامر، او عبدالرحمن بن سمره** د خراسان او سیستان لور ته لښکرې واستولې، اسلام د افغانستان جنوب او ختیځ ته ورسېد.
د کندهار، زابل، غزني او ننګرهار خلک ورو ورو مسلمان شول.

تاریخپوه طبري لیکي:

"د زابل د خلکو د اسلام منل ډېر وخت ونیوه، خو وروسته د دوی زړونه په اسلام پرانیستل شول".

نو پښتانه د ۷**مې او** ۸**مې پېړۍ ترمنځ** مسلمان شول.

۳ .پښتانه د اسلام د خپرېدو لپاره څه وکړل؟

پښتانه یوازې اسلام و نهمنه، بلکې **د اسلام د دفاع، خپرېدو، او پیاوړتیا** لپاره یې لوی رول ولوباوه☟

الف (د غزنویانو دوره (۹۷۷–۱۱۸۶م)

- د **سلطان محمود غزنوي** لښکر د هند تر ډېره اسلامي پیغام ورساوه.
- د ده ډېری پوځیان پښتانه وو.
- هغه نه یوازې یو فاتح، بلکې د علم او دین ملاتړی و ــــ د اسلامي مدرسو او مسجدونو جوړونه یې وکړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ب (لودي او سوري پښتانه (۱۴۵۱–۱۵۵۶م)

- د هند واکمن پښتانه (لودي، سوري) د اسلام د قانون او عدالت بنسټونه ټینګ کړل.
- **شیرشاه سوري** د اسلامي عدالت، مالیې، او سړک نظام بنسټ کېښود — ان نن د هند حکومت د هغه سړک (Grand Trunk Road) نه کار اخلي.

ج (دراني او احمدشاه بابا (۱۸مه پېړۍ)

- احمدشاه بابا د اسلامي یووالي سمبول شو.
- د ده په وخت کې افغانستان د اسلامي نړۍ یو مهم ځواک شو.
- د ده قانونونه د شریعت او پښتونولۍ ګډ بنسټونه وو.

د اسلام د عقیدې دفاع

- د انګریز او شوروي پر ضد جګړې د اسلام په نوم شوې.
- پښتانه د دې خاورې د اسلام د بقا **سپر او ساتونکي** پاتې شوي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۴ .د پښتنو د ديني روح ځانګړتیا

پښتانه له اسلام سره یوازې د عقیدې له مخې نه، بلکې د **وجدان او وجدان‌محور اخلاقو** له مخې تړلي دي.
دوی وایي:

“د دین نه بله رڼا نشته، او د عزت نه بله لار نشته”.

نو د دوی دین‌داري د عقل، وجدان، او غیرت ګډه بڼه لري —— نه د تقلید.

ځانګړتیا	دین	پړاو
د رڼا او عدالت دین	زردشتیت	لرغونی دور
د سولې او فکر دین	بودایي	منځنی دوره
د ایمان او عزت دین	اسلام	اسلامي دوره
د پښتنو د هویت بنسټ	اسلام	تر نن پورې

۱ .د پښتنو تاریخ له لرغونتوب تر اسلامي دورې

پښتانه د «آریایي نسل» له لرغونو څانګو څخه ګڼل کیږي.
شاوخوا **۳۵۰۰ کاله وړاندې** د افغانستان په غرونو کې مېشت

(c) ketabton.com: The Digital Library

شول.
په دې زرګونو کلونو کې دوی:

- **د زرغون تمدن (Bactria–Margiana)** برخه وو.
- د **ګندهارا تمدن (Gandhara)** خلک هم د دوی له سیمه وه (نننۍ پېښور او سوات).
- د **زردشت دین** (Zoroastrianism)تر اغېز لاندې هم پاتې شول.
- د **یوناني، کوشاني، ساساني** او نورو سلطنتونو برخه وو، خو خپله سیمه یې هېڅکله بشپړه نه پرېښووه.

یعنې د اسلام تر راتګ مخکې پښتانه مستقل سلطنت نه، خو تل د لویو تمدنونو یو مهم قومي بنسټ وو.

۲ .د اسلام راتګ او پښتنې جګړې

کله چې اسلام د خالد بن ولید، عبدالرحمن بن سمره او نورو صحابه‌وو له خوا ختیځ ته راغی، د نننۍ افغانستان سوېلي سیمې د اسلام تر نفوذ لاندې راغلې.
پښتانه د **اوومې پېړۍ** له وروستیو څخه مسلمانان شول.

له دې وروسته، پښتانه د اسلامي نړۍ د پوځ او دولت یوه مهمه برخه شوه:

- د **غزنویانو پوځونو کې پښتانه قومندانان وو.**

(c) ketabton.com: The Digital Library

- د **غوریانو** واکمني (په فیروزکوه او غزني) کې پښتني قبایل لوی رول درلود.
- د **لودیانو او سوریانو**)په هند کې) سلطنتونه هم خالص پښتني وو.

۳ .د پښتنو امپراتورۍ د زمان له تسلسل سره

ځانګړتیا	**وخت (میلادي)**	**سلطنت / واکمن**	**دوره**
له افغانستان تر هند پورې واک	۱۱۴۸–۱۲۱۵	غیاث‌الدین او شهاب‌الدین غوري	د غوریانو واکمني
دهلي مرکز، پښتني امپراتوري	۱۴۵۱–۱۵۲۶	بهلول، سکندر، ابراهیم لودي	د لودي امپراتوري
عدالت‌محور پښتنی پاچا، دهلي واکمن	۱۵۴۰–۱۵۵۶	شیرشاه سوري	د سوریانو امپراتوري
افغانستان + ایران	۱۷۰۹–۱۷۳۸	میرویس نیکه، محمود، اشرف	د هوتکي امپراتوري

(c) ketabton.com: The Digital Library

له هند تر ختیځ ایران، ستر افغان سلطنت	۱۷۴۷–۱۸۲۳	احمدشاه بابا	د دراني امپراتوري

یعنې که له ۱۱۰۰ میلادي نه حساب وکړو، پښتنو **شاوخوا ۷۰۰ کاله** بېوقفه واکمنۍ درلودې (په یو ځای یا بل ځای).

۴ .نو د پاتې ۲۰۰۰ کلونو څه شول؟

په هغه پړاوونو کې پښتانه د **غرونو قومونه** وو — نه یې یو مرکزي سلطنت درلود او نه منظم دولت، خو دا درې ځانګړتیاوې یې لرلې:

1. **ازادي :**هیڅ بهرني ځواک نه شو کولای د دوی غرونه بشپړ ونیسي (حتی پارسیان، یونانیان او ساسانیان هم نه).
2. **قبیلوي نظام :**پښتانه د قبیلو په بڼه ژوند کاوه؛ هره قبیله خپل مشر، سیمه او قانون (پښتونولي) لرله.
3. **د تمدن برخه :**دوی د لویو تمدنونو (ګندهارا، باختر، ساساني) د کلتور برخه وو، خو خپله ژبه او دودونه یې وساتل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۵ .د پښتنو د تاریخ دوام

نو دا خبره سمه ده چې پښتنو **ستر مرکزي سلطنتونه** یوازې په وروستیو ۱۰۰۰ کلونو کې جوړ کړل، خو دا نه مانا لري چې مخکې یې تاریخ نه درلود—
بلکې له زرګونو کلونو راهیسې یې دا سیمه ساتلې، ژبه یې ژوندي ساتلې او په هر لوی تمدن کې یې د جنګ، واک او کلتور برخه اخیستې.

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library